

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE
Komisija za varstvo gorske narave

Usposabljanje za pridobitev naziva
VARUH GORSKE NARAVE

SEMINARSKA NALOGA
PLANINKE IN PLANINCI LAHKO POMEMBNO
PRISPEVAMO K OHRANITVI OBMOČIJ IZJEMNEGA
POMENA (na primeru PRAGOZDA KROKAR)

Kočevje, september 2021

Seminarska naloga: **PLANINKE IN PLANINCI LAHKO POMEMBNO PRISPEVAMO K OHRANITVI OBMOČIJ IZJEMNEGA POMENA (na primeru PRAGOZDA KROKAR)**

Mentorica naloge: dr. Irena Mrak

Avtorji: Bojan, Ciglič,
Ivanka Ciglič,
Laura Javoršek in
Tina Kotnik

Kraj in datum izdelave: Kočevje, september 2021

KAZALO

1.	UVOD.....	4
2.	VAROVALNI GOZDOVI IN GOZDNI REZERVATI.....	5
3.	Gozdni rezervat PRAGOZD KROKAR	5
3.1.	Fizičnogeografske značilnosti.....	6
3.2.	Zgodovinski oris.....	7
3.3.	Naravovarstveni oris	8
4.	PRAGOZD KROKAR NA SEZNAMU UNESCOVE SVETOVNE NARAVNE DEDIŠČINE	9
5.	DEJAVNIKI OGROŽANJA	10
5.1.	Gozdarstvo.....	11
5.2.	Lovstvo	11
5.3.	Rekreacija, turizem.....	11
5.4.	Izobraževalno - raziskovalne dejavnosti in spremljanje stanja	13
6.	NARAVOVARSTVENE AKTIVNOSTI V SKLOPU PRIPRAVE SEMINARSKE NALOGE	14
6.1.	Organizacija izobraževanja za gorske stražarje PD Kočevje	14
6.2.	Izvedba popisa obiskanosti širšega območja GR Pragozd Krokar.....	15
6.3.	Priprava seznanitvenega dopisa o možnem legalnem ogledu območja oz. nelegalnem in škodljivem prehajanju območja GR Pragozd Krokar za PZS	17
6.4.	Priprava opisa poti za planince in ostalo javnost na spletni strani PD Kočevje	17
7.	LITERATURA IN VIRI.....	18
8.	ZAHVALA	18
9.	PRILOGE	19

Uporabljene kratice in okrajšave

GGO	gozdno gospodarsko območje
NV	naravna vrednota
GR	gozdni rezervat
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano
ZRSVN	Zavod RS za varstvo narave
ZGS	Zavod za gozdove Slovenije
PZS	Planinska zveza Slovenije
PD	planinsko društvo

1. UVOD

Pragozd Krokar se nahaja jugozahodno od Kočevja in predstavlja del Goteniškega pogorja oziroma Borovške gore. Pragozd Krokar je zavarovan (Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom; Ur. l. RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13, 39/15 in 191/20) kot gozdni rezervat s strogim varstvenim režimom in pokriva 74,49 hektarjev. Obkroža ga gozdni rezervat Borovec s površino 45,83 hektarjev, ki ima blažji varstveni režim. Pragozd Krokar velja za enega redkih nespremenjenih ostankov bukovih pragozdov. Z vidika varstva narave predstavlja eno najpomembnejših območij v Sloveniji. Izjemen pomen pragozda Krokar potrjuje vpis območja na UNESCO Seznam svetovne dediščine (Poljska, Krakow, 7. julij 2017).

Na območju gozdnega rezervata Pragozd Krokar so prepovedani vsakršni gozdnogospodarski posegi in druge dejavnosti - to med drugim zajema tudi hojo in obiskovanje. Obisk gozdnega rezervata Borovec (ta obkroža pragozd Krokar) je dovoljen, a le po označenih poteh.

V preteklosti območje pragozda Krokar ni bilo obiskano, ker je bilo do leta 1990 del zaprtega vojaškega območja. Danes glavno grožnjo območju predstavljajo obiskovalci. Z vpisom območja na Unescov Seznam svetovne dediščine se interes po obisku povečuje.

Z namenom boljše seznanitve s problematiko, pridobitvijo potrebnih znanj in izkušenj ter konkretizacijo seminarske naloge z izvedbo konkretnega naravovarstvenega ukrepa oz. aktivnosti, smo kandidati za pridobitev naziva varuh gorske narave na PZS (vsi člani PD Kočevje), izvedli naslednje:

- Organizacija izobraževanja za gorske stražarje PD Kočevje;
- Izvedba popisa obiskanosti širšega območja gozdnega rezervata Pragozd Krokar;
- Priprava dopisa za planinska društva PZS o legalnih poteh na območju ter poziv k striktni uporabi le teh z namenom ohranitve območja gozdov izrednega pomena;
- Priprava opisa poti za planince in ostalo javnost na spletni strani PD Kočevje.

2. VAROVALNI GOZDOVI IN GOZDNI REZERVATI

Varovalni gozdovi (gozdovi na najbolj ekstremnih, strmih in skalovitih rastiščih) in gozdni rezervati, na državnem nivoju z Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Ur. l. RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13, 39/15 in 191/20) zavarovani leta 2005, so pika na i pri nenehnem trudu za razumevanje in izboljševanje splošne sonaravne, mnogonamenske strategije slovenskega gozdarstva, ter hkrati pomembna naravovarstvena kategorija, ki prispeva k biotski raznovrstnosti, posebej na območjih Nature 2000.

Gozdni rezervati (GR) so gozdovi prepuščeni naravnemu razvoju; v ta območja človek s svojim delovanjem še ni posegal. V njih se ne seka, ne pospravlja odmrlih dreves, ne nabira gozdnih sadežev in ne vznemirja živali, prav vse je torej prepuščeno naravi. Meje gozdnih rezervatov so označene z modro barvo (enojna oz. dvojna modra črta), obiskati pa jih je mogoče le po označenih poteh. V Sloveniji je od leta 2005 zavarovanih 170 gozdnih rezervatov (od tega 14 pragozdnih ostankov) s skupno površino 9.508 ha – 0,80 % vseh gozdov.

Kočevsko gozdnogospodarsko območje (GGO Kočevje) se ponaša z ohranjeno naravo. Varovanje gozdov na Kočevskem ima sto tridesetletno tradicijo. "Drobna" pripomba v gozdnogospodarskem načrtu je sredi nepreglednih kočevskih pragozdov med prvimi v Evropi obvarovala dragoceno naravno dediščino. Poleg štirih pragozdnih ostankov (GR Pragozd Krokara, GR Pragozd Strmec, GR Pragozd Prelesnikova koliševka in GR Pragozd Rajhenavski Rog) je na Kočevskem naravnemu razvoju prepuščenih še 37 gozdnih rezervatov. Skupaj 41 gozdnih rezervatov meri 1.238 ha, kar predstavlja 1,30 % površine gozdov gozdno gospodarskega območja (GGO) Kočevje.

3. Gozdni rezervat PRAGOZD KROKAR

Gozdni rezervat Pragozd Krokara je ostanek kompleksa nedotaknjenega pragozda na težje dostopnih predelih Borovške gore. S površino 74,49 ha je največji pragozdni ostanek v Sloveniji in je bil za zavarovanje predlagan že pred več kot 50 leti. Pragozd Krokara je zavarovan kot gozdni rezervat s strogim varstvenim režimom. Obkroža ga gozdni rezervat Borovec s površino 45,83 ha, ki ima blažji varstveni režim. Pragozd Krokara velja za enega redkih nespremenjenih ostankov bukovih pragozdov.

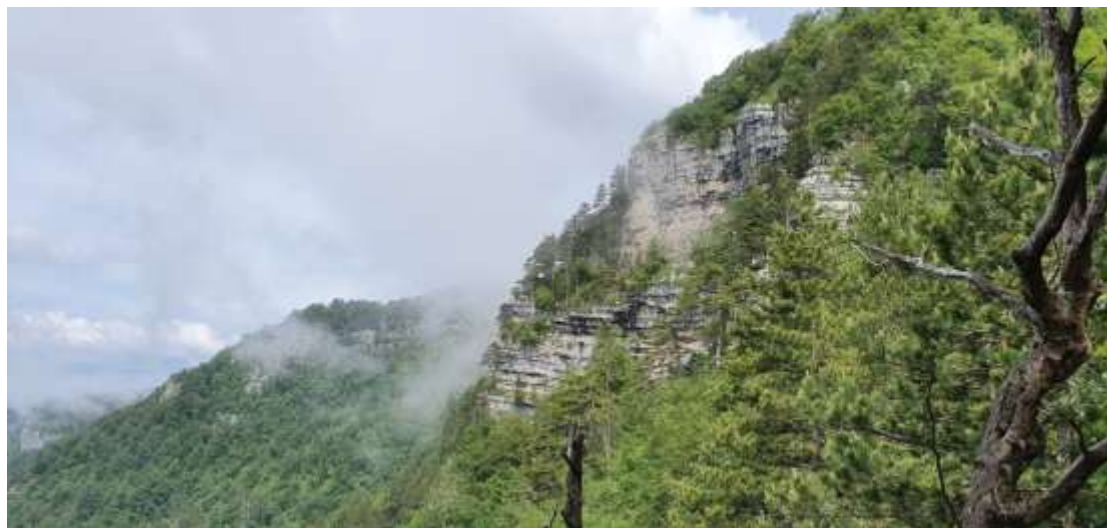

Slika 1, 2: Gozdni rezervat Pragozd Krokar

Na območju pragozda Krokar so prepovedani vsakršni gozdnogospodarski posegi in dejavnosti. Gozd je tako v celoti prepuščen naravnemu razvoju. Poleg gozdnogospodarskih aktivnosti so prepovedane tudi ostale aktivnosti - to med drugim zajema tudi hojo in obiskovanje. Gozdni rezervat Borovec (ki obkroža pragozd Krokar) je po Uredbi zavarovan kot rezervat z blažjim varstvenim režimom, kar pomeni, da se lahko znotraj le-tega zadržujemo, vendar le na označenih poteh.

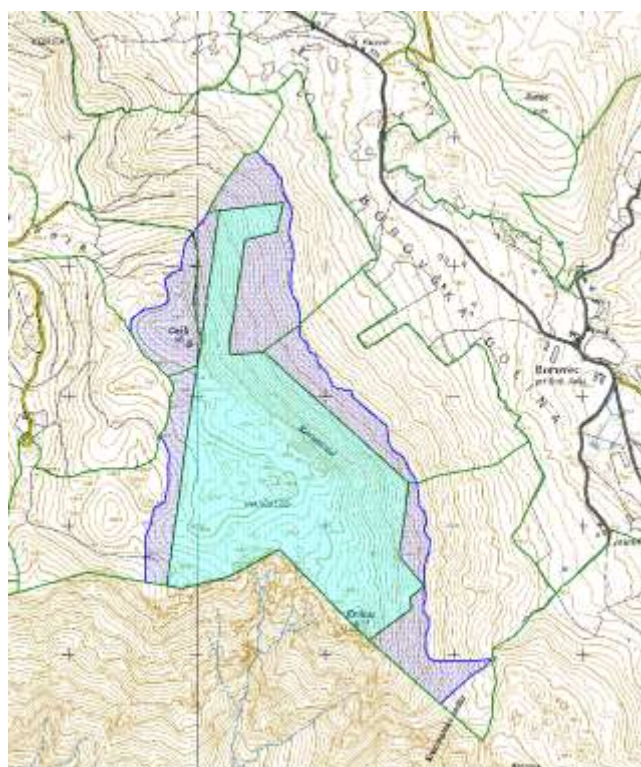
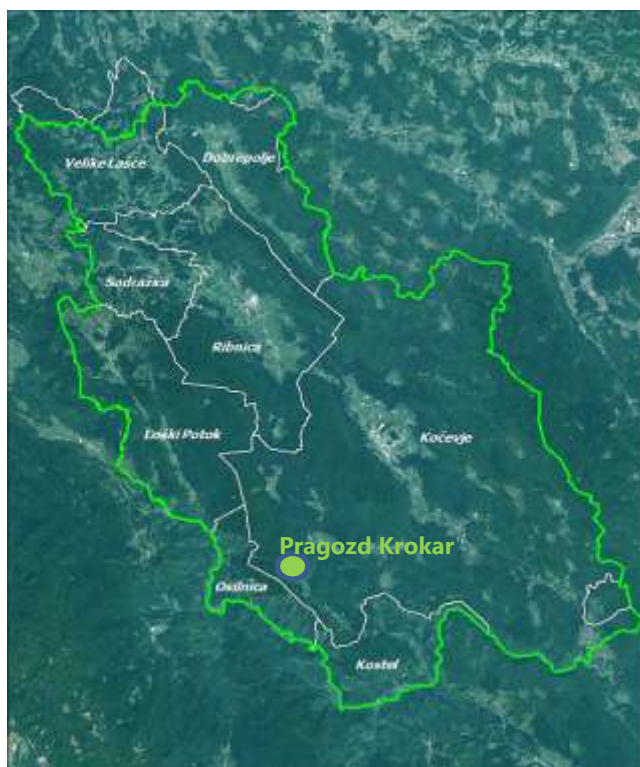
3.1. Fizičnogeografske značilnosti

Pragozd Krokar se nahaja jugozahodno od Kočevja in predstavlja del Goteniškega pogorja oziroma Borovške gore. Območje je del Dinarskokraškega hribovja, z izrazito dinarsko smerjo slemenitve (SZ–JV) in značilnimi kraškimi pojavi (vrtače, uvale, jame ...). Matično podlago predstavljajo karbonatne kamnine (jurski apnenec in dolomit).

Slika 3: Prepadne stene kanjona Kolpe pod Krokarjem

Razgibano območje leži med 740 m in 1.192 m n. v. Izstopata predvsem vrhova Cerkl (1192 m n. v.) in Krokara (1122 m n. v.) ter prepadna ostenja kanjona reke Kolpe, imenovane Kamniti zid. Na strmih pobočjih najdemo strnjene gozdne sestoje, ki imajo varovalno funkcijo. Prevladujoča tipa tal sta rjava pokarbonatna tla in rendzine. Območje spada med najvišje predele visokih dinarskih planot in ima podnebje nižjega gorskega sveta. Povprečna letna temperatura zraka je 6–7 °C (1981–2010). Ker je območje del alpsko-dinarske pregrade, so prisotne močne orografske padavine (povprečna letna količina padavin v obdobju 1981–2010 je znašala 1800–2000 mm).

Slika 4, 5: Makro in mikro lokacija GR Pragozda Krokara

3.2. Zgodovinski oris

Širše območje Kočevskega so zaradi nedostopnosti in oddaljenosti od lesnega trga začeli izkoriščati relativno pozno. Izkoriščanje lesa se je na širšem območju začelo po letu 1850. Načrtno gospodarjenje z gozdovi na Kočevskem se je začelo konec 19. stoletja, ko je na območju Kočevskega začel delovati gozdar, dr. Leopold Hufnagel. Leta 1892 je za Goteniško pogorje izdelal prvi gozdnogospodarski načrt, v katerem je z namenom ohranitve pragozda iz gospodarjenja izločil dva oddelka. Območje GR Pragozda Krokara sicer ni bilo formalno izločeno iz gospodarjenja z gozdovi, vendar se zaradi nedostopnosti in težkega terena na območju ni gospodarilo.

Območje GR Pragozd Krokar je bilo načrtno izločeno iz gospodarjenja leta 1961 v prvem povojnem gozdnogospodarskem načrtu. Z odločbo na nivoju Slovenije je bilo območje predlagano za zavarovanje leta 1962, vendar do formalnega zavarovanja ni prišlo. Ponovno je bilo območje predlagano za zavarovanje kot naravni rezervat leta 1991 v Inventarju najpomembnejše naravne dediščine Slovenije – 2. del, a tudi takrat je ostalo le pri predlogu.

Z odločbo Občine Kočevje o razglasitvi gozdov s posebnim namenom – gozdnih rezervatov je bilo območje dejansko zavarovano na podlagi Zakona o gozdovih (Uradni list SRS, št. 31/86). Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom v letu 2005 je na državnem nivoju povzela režime obstoječih gozdnih rezervatov. Kot zaščitna cona GR Pragozd Krokar je bil iz gospodarjenja izločen gozdni rezervat Borovec.

Slika 6: Pregledna karta gozdnih rezervatov - GR Pragozd Krokar in GR Borovec
(Vir: info table Pragozdna pot Krokar)

3.3. Naravovarstveni oris

Območje GR Pragozd Krokar je z vidika varstva narave eno najpomembnejših območij v Sloveniji. Območje smatramo kot gozd, ohranjen v naravnem stanju (pragozdni ostanek). Območje naravne vrednote (NV) Krokar – pragozd s 74,49 ha predstavlja 13,8 % površine vseh pragozdnih ostankov v Sloveniji.

Območje je del velikega strnjenega kompleksa bukovih gozdov na območju Dinaridov. Strnjeni gozdovi Kočevske in Notranjske se neprekinjeno

nadaljujejo v Gorski Kotar na Hrvaškem. Skupaj sestavljajo enega izmed največjih strnjenih gozdnih kompleksov v Evropi. Dobro ohranjeni gozdovi predstavljajo eno izmed območij z visoko stopnjo biotske raznovrstnosti v Evropi.

Za širše območje Borovške gore so značilni dinarski jelovo-bukovi gozdovi (*Omphalodo-Fagetum*). Prevladujejo bukev (87 %), jelka (9 %) in gorski javor (4 %). V letu 2015 je bila v GR izmerjena lesna zaloga v višini 724 m³/ha.

Območje GR Pragozd Krokara ni zavarovano območje. V celoti leži v ekološko pomembnih območjih Kočevsko - ID 31100 in Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri - ID 80000. Prav tako je območje zaradi prisotnosti številnih kvalifikacijskih vrst v celoti vključeno v omrežje Natura 2000 po habitatni (SI3000263 Kočevsko) in ptičji direktivi (SI5000013 Kočevsko).

Na obravnavnem območju je prisotnih 33 kvalifikacijskih vrst in 7 habitatnih tipov. Območje je ključno za ohranjanje ugodnega stanja kvalifikacijskih vrst, ki so zaradi specifičnih ekoloških zahtev vezane na gozdove brez aktivnega gospodarjenja oziroma na gozdove z majhno intenziteto gospodarjenja (belohrbti detel, triprsti detel, mali muhar). Območje je zaradi velikega deleža mrtve mase pomembno tudi za saproksilne hrošče (alpski kozliček, bukov kozliček). Predlagano zavarovano območje je pomembno tudi z vidika spremljanja naravnega razvoja brez neposrednega vpliva človeka.

4. PRAGOZD KROKAR NA SEZNAMU UNESCOVE SVETOVNE NARAVNE DEDIŠČINE

Gozdni rezervat Pragozd Krokara spada med ključne ostanke bukovih gozdnih združb v severnem delu ilirske bukove gozdne regije Evrope, ki so tu preživele ledeno dobo in se po njej začele širiti proti srednji Evropi in Karpatom. Iz tega razloga je pragozd Krokara nepogrešljiv element končne slike sedanjega ekološkega procesa evropske širitve bukovih gozdov. V svetovnem merilu predstavljajo nedotaknjeni prvinski bukov gozdovi ključne ostanke naravnih bukovih gozdnih združb v severnem delu ilirske bukove gozdne regije Evrope. Pomen pragozda Krokara potrjuje vpis območja na UNESCO Seznam svetovne dediščine. Med zasedanjem 41. Odbora za svetovno dediščino (World Heritage Committee UNESCO, 7. julij 2017) v Krakovu na Poljskem je bilo na seznam svetovne dediščine uvrščenih 63 novih območij starodavnih in prvinskih bukovih gozdov v desetih državah. V Sloveniji sta kot območji posebne univerzalne vrednosti priznana dva gozdna rezervata: Pragozd Krokara in Snežnik-Ždrocle. S potrjeno razširitvijo sta slovenski območji GR Krokara in GR Snežnik-Ždrocle pridobili pomemben svetovni status v okviru Organizacije Združenih narodov. Za Slovenijo je to drugi vpis na UNESCO Seznam svetovne naravne dediščine, po vpisu Škocjanskih jam pred 30 leti.

Slika 7: Listina o vpisu GR Pragozd Krokara na UNESCO Seznam svetovne dediščine

Vpis gozdnih rezervatov na Seznam svetovne dediščine je izjemno priznanje slovenski gozdarski stroki in sonaravnemu načinu gospodarjenja z gozdovi, kjer smo med vodilnimi na svetu. Obenem je, v skladu s Konvencijo o svetovni dediščini, velika odgovornost, da prepoznano izjemno univerzalno vrednost območja in ga ohranimo za sedanjo in vse bodoče generacije človeštva.

5. DEJAVNIKI OGROŽANJA

Pragozd Krokara je zavarovan kot gozdni rezervat s strogim varstvenim režimom. Obkroža ga gozdni rezervat Borovec s površino 45,83 hektarjev, ki ima blažji varstveni režim.

Na območju pragozda Krokara so po gozdarski zakonodaji, z Uredbo o varovanih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom, prepovedane vse gospodarske, rekreacijske, raziskovalne in druge dejavnosti. MKGP lahko na podlagi vloge znanstveno-raziskovalnih ali izobraževalnih organizacij izda dovoljenje za opravljanje posameznih raziskovalnih ali izobraževalnih nalog in sicer na podlagi pridobljenih strokovnih mnenj ZGS in ZRSVN. V dovoljenju se navedejo tudi pogoji za opravljanje teh nalog.

Na območju GR Borovec (gozdni rezervat z blažjim režimom) je dovoljen ogled rezervata po dveh učnih poteh. S ciljem zagotavljanja poučne in turistične funkcije v GR z blažjim varstvenim režimom je dovoljeno (MKGP)

vzdrževanje obstoječih poti v javni rabi pod pogojem, da se z deli ne povzroči škodljivih sprememb obstoječega naravnega stanja ter ne vpliva škodljivo na nemoten naravni razvoj v prihodnosti.

Dejavniki ogrožanja širšega območja pragozda Krokara:

5.1. Gozdarstvo

Na območju so po gozdarski zakonodaji prepovedane vse gospodarske dejavnosti, ki bi lahko kakorkoli spremenile obstoječe naravno stanje in vplivale na nemoten naravni razvoj v prihodnosti. Neupoštevanje prepovedi sečnje znotraj NV Krokara – pragozd in delu NV Borovec - gozd (tudi zaradi težje dostopnosti) je manj verjetno.

5.2. Lovstvo

Gospodarjenje z divjadjo se na obravnavanem območju ne sme izvajati. Možno je le izvajanje nadzorstvene naloge lovstva (Uredba o GPN). Potencialno ogroženost predstavljajo izvajanje krivolova oziroma kršenje prepovedi lova, nelegalno umeščanje lovskih objektov (manj verjetno) ter neustrezno načrtovanje in izvajanje odstrela divjadi na širšem območju, ki vpliva na pomlajevanje gozda na širšem območju kočevskih gozdov.

5.3. Rekreativna, turizem

Na območju GR Pragozd Krokara so prepovedane vse rekreacijske dejavnosti, ki bi lahko kakorkoli spremenile obstoječe naravno stanje in vplivale na nemoten naravni razvoj v prihodnosti. Obisk GR Borovec je dovoljen; ogled rezervata je možen po Borovski naravoslovni poti in gozdni učni poti Pragozdna pot Krokara.

Na območje GR Borovec je umeščena Borovška naravoslovna pot, ki sega do samega roba GR Krokara. Pot je markirana in opremljena z informativnimi tablami. Dostop s SZ strani omogoča markirana planinska pot, ki vodi od zaključka gozdne ceste do vrha Cerka. Vzdlž slednje poteka krožno speljana Pragozdna pot Krokara, prav tako do roba pragozda, s katere lahko opazujemo pragozd oz. naravo spoštljivo ter brez vstopanja v pragozd. Znotraj pragozda Krokara obstaja nemarkirana pot, ki vodi na razgledni vrh Krokara in ob robu ostenj kanjona reke Kolpe po robu pragozdnega rezervata (tudi »bližnjica« do vrha Cerka). Po obstoječi zakonodaji pot ni legalna.

Slika 8: Pohodniške poti širšega območja GR Pragozd Krokara
(Vir: info table Pragozdna pot Krokara)

V preteklosti območje pragozda Krokara ni bilo obiskano, ker je bilo do leta 1990 del zaprtega vojaškega območja. Danes glavno grožnjo območju predstavljajo obiskovalci. Na območju ni vzpostavljenega učinkovitega nadzora, ki bi zagotavljal izvajane prepovedi za obiskovalce, ki izvirajo iz gozdarske zakonodaje. Z vpisom območja na Unescov Seznam svetovne dediščine se interes po obisku povečuje.

Pritiski, ki ogrožajo ključne lastnosti območja GR Pragozda Krokara (ohranjanje naravnega stanja gozdov, ohranjanje naravnih procesov, območje brez neposrednega vpliva človeka) so:

- Neupoštevanje prepovedi hoje znotraj pragozda Krokara ter omejena hoja znotraj GR Borovec. Na širšem območju je v vseh letnih časih kljub prepovedi, precej obiskovalcev. Posledica so shojene poti. V času bujne podrasti so precej vidni sledovi obiskovalcev po celotnem platoju Krokara.
- Hoja izven obstoječih poti na območju GR Borovec.

- Gorsko kolesarjenje naj območju GR Pragozd Krokar in GR Borovec.
- Turna smuka na območju GR Pragozd Krokar in GR Borovec.
- Obisk območja zaradi snemanja in fotografiranja.

Potencialno grožnjo vsekakor predstavlja večje število obiskovalcev ter posledično večji pritisk le teh zaradi prepoznavnosti, ki jo prinaša vpis območja na Unesco Seznam svetovne dediščine.

5.4. Izobraževalno - raziskovalne dejavnosti in spremljanje stanja

Obstoječa zakonodaja na podlagi dovoljenja MKGP dovoljuje opravljanje posameznih raziskovalnih ali izobraževalnih nalog. S strokovnim mnenjem sta v postopek vključena ZGS in ZRSVN. V dovoljenju so navedeni pogoji za opravljanje teh nalog.

6. NARAVOVARSTVENE AKTIVNOSTI V SKLOPU PRIPRAVE SEMINARSKE NALOGE

Z namenom boljše seznanitve s problematiko, pridobitvijo potrebnih znanj in izkušenj ter konkretizacijo seminarske naloge z izvedbo konkretnega naravovarstvenega ukrepa oz. aktivnosti, smo kandidati za pridobitev naziva varuh gorske narave na PZS (vsi člani PD Kočevje), izvedli naslednje:

- Organizacija izobraževanja za gorske stražarje PD Kočevje;
- Izvedba popisa obiskanosti širšega območja GR Pragozd Krokara;
- Priprava seznanitvenega dopisa o možnem legalnem ogledu območja oz. nelegalnem in škodljivem prehajanju območja GR Pragozd Krokara;
- Priprava opisa poti za planince in ostalo javnost na spletni strani PD Kočevje.

6.1. Organizacija izobraževanja za gorske stražarje PD Kočevje

V sodelovanju s projektno skupino projekta BeechPower (<https://www.interreg-central.eu/BEECH-POWER>) je bilo dne, 3. julija 2021, v prostorih ZGS, krajevne enote Kočevska Reka, organizirano izobraževanje gorskih stražarjev Planinskega društva Kočevje.

Predstavljeno nam je bilo širše območje GR Pragozda Krokara, značilnosti obravnavanega območja ter njegov izjemen pomen. V delu predavanja na katerem smo lahko aktivno sodelovali z vprašanji, smo se posvetili problematiki vezani predvsem na (povečan) obisk obravnavanega območja, ki je tudi povod za izvedbo naše konkretne naravovarstvene aktivnosti opisane v nadaljevanju. Zadnji del izobraževanja je bil namenjen izvedbi popisa obiskanosti območja.

Na izobraževanju je sodelovalo 11 udeležencev. Prisotnim je bil razdeljen podrobnejši info list s ključnimi podatki o pragozdu Krokara in projektu BeechPower ter promocijski material projekta.

Slika 9: Skrbno predajanje znanj gorskim stražarjem PD Kočevje

6.2. Izvedba popisa obiskanosti širšega območja GR Pragozd Krokar

V soboto, 3. julija 2021, smo v sodelovanju s projektno skupino projekta BeechPower organizirali popis obiskanosti širšega območja GR Pragozd Krokar.

Tokratni popis je bil prva ponovitev popisa izvedenega v okviru aktivnosti projekta BeechPower v letu 2020. Popis je bil izveden na 5 lokacijah prikazanih na spodnjem zemljevidu. Pri popisu je bila uporabljena ista metoda kot pri prvem popisu; na podlagi preteklih izkušenj je bil ustrezno dopolnjen popisni list.

Popisovalci smo prejeli navodila za korektno izpolnjevanje popisnega lista, popisne liste ter anketni list, ki naj bi ga izpolnili skupaj z obiskovalci (Priloge 1, 2, 3, 4). Za obiskovalce smo pripravili splošen info list o GR Pragozdu Krokar.

Slika 10: Lokacije izvedbe popisa (monitoringa) obiskanosti območja

Popis obiskanosti smo izvedli na 5 lokacijah: nad vasjo Inlauf, na meji GR Pragozda Krokar, pod Cerkom, v bližini Čeferinove koče, pri Lovskem domu Ravne. Vse popisne točke predstavljajo možna izhodišča za obisk širšega območja GR Pragozd Krokar (po legalnih poteh oz. nelegalno). Popisovalci smo bili na lokacijah med 9.00 in 13.00 uro.

V tem časovnem obdobju smo na popisni točki pri Lovskem domu Ravne popisali tričlansko družino, ki se je na pohod odpravila po Borovski naravoslovni poti. Družina je bila na pot pripravljena in relativno dobro seznanjena s potjo, smerjo poti in pravili obiska območja. Trije člani družine so

bili ta dan (med 9.00 in 13.00 uro) edini obiskovalci širšega območja GR Pragozd Krokar.

Čas poletja, poletnih počitnic, vročih dni ni najprimernejše, najbolj zaželeno, obdobje za obisk tega območja. V tem obdobju se ljudje raje odločajo za obisk visokogorja oz. se odpravijo na morje. Kot nam je znano in po izkušnjah lokalnih prebivalcev, tudi planincev, sta glavna viška obiska dva, in sicer spomladi od 2/2 marca do konca meseca maja ter jeseni od 2/2 septembra do konca meseca oktobra.

Rezultati popisa izvedenega v soboto, 3. julija 2021, ne odražajo splošne problematike. Za lažje razumevanje v nadaljevanju navajamo rezultate prvega popisa obiskanosti, z dne 16. maj 2020. To soboto, kljub hladnemu in oblačnemu vremenu, so popisovalci na širšem območju pragozda Krokar evidentirali 67 obiskovalcev. Popis se je odvijal na 10 lokacijah. Največ, skupno 62 obiskovalcev, je bilo evidentiranih na lokaciji Inlaufa (uradno izhodišče za obisk širšega območja) in naprej na sedlu Krempe. Od tu je 20 obiskovalcev pot nadaljevalo po nelegalni poti, skozi pragozd, proti vrhu Krokarja (obiskovalci prešteti na točki kjer se ilegalna pot odcepi od Borovške naravoslovne poti), ostali pa so bodisi postali na sedlu in se vrnili na izhodišče oz. pot nadaljevali na vrh Krempe. Le 4 osebe so s sedla Krempe pot nadaljevale po Borovški naravoslovni in tako niso vstopale v pragozd. Na dan popisa je 5 obiskovalcev dostopalo v pragozd s severne smeri. Iz Raven so se povzpeli na vrh Cerka, pot pa potem nadaljevali skozi pragozd Krokar do sedla Krempe.

Trenutno se v okviru projekta BeechPower izvaja spremljanje obiskanosti območja pragozda Krokar na eni točki. Gre za lokacijo kjer se nelegalna pot, ki vodi skozi pragozd do vrha Krokarja odcepi od Borovške naravoslovne poti in predstavlja točko najpogostejše kršitve na širšem območju. S pomočjo števca namenjenega spremljanju obiskanosti na lokaciji beležijo redne prehode, ki so najbolj intenzivni spomladi, prav tako števec beleži intenzivnejše prehode med posameznimi krajšimi poletnimi obdobji. Največ prehodov je zabeleženih čez vikende in praznike. V pomladnih mesecih leta 2021 je bilo na posamezen dan vikenda, torej soboto ali nedeljo, zabeleženih 20-30 ljudi, čez poletje pa okoli 10 ljudi, ki v pragozd Krokar vstopajo po nelegalni poti.

V dogovoru s sodelavci projekta BeechPower bomo v prvi polovici prihodnjega leta (2022) organizirali terenski dan na širšem območju pragozda Krokar, ki bo namenjen izobraževanju članic in članov Odseka za varstvo gorske narave in Vodniškega odseka pri PD Kočevje. Izvedbo letnega popisa obiskanosti obravnavanega območja bomo uvrstili v program dela Odseka za varstvo gorske narave pri PD Kočevje.

6.3. Priprava seznaitvenega dopisa o možnem legalnem ogledu območja oz. nelegalnem in škodljivem prehajanju območja GR Pragozd Krokara za PZS

Člani in članice planinskih društev Planinske zveze Slovenije lahko pomembno prispevamo k ohranitvi širšega območja GR Pragozd Krokara in GR Borovec ter prav tako drugih območij izjemnega pomena. Še več, naša dolžnost je, da na svojih poteh, tako vodenih kot individualnih, uporabljamo zgolj označene, legalne poti in nikakor ne vstopamo na območja, kamor vstop ni legalen oz. dovoljen.

Z namenom seznaitve, boljše informiranosti in osveščenosti, ki jo članice in člani PZS lahko predajamo drugim planincem, pohodnikom oz. obiskovalcem, smo pripravili dopis (Priloga 5), ki bo, ob pomoči mentorice dr. Irene Mrak ter načelnika Komisije za varstvo gorske narave pri PZS, Marijana Denše, posredovan Vodniški komisiji na PZS. Želja oz. cilj je, da so z dopisom seznaiteni vsi Vodniški odseki planinskih društev vključenih v PZS.

6.4. Priprava opisa poti za planince in ostalo javnost na spletni strani PD Kočevje

V letu 2020 smo člani in članice PD Kočevje obnovili in nadgradili spletno stran planinskega društva (www.planinsko-drustvo-kocevje.si). Delo je koordinirala in vodila Tina Kotnik.

Na spletni strani so predstavljene in podrobneje opisane planinske poti na Kočevskem. Posebno pozornost smo namenili opisom delov Velike kočevske planinske poti, ki poteka na tem območju (www.planinsko-drustvo-kocevje.si/portfolio-item/velika-kocevska-planinska-pot). Opisi poti so namenjeni splošni uporabi oz. pripravi pohodnikov in obiskovalcev na načrtovano pot njihovega obiska.

7. LITERATURA IN VIRI

Kocjan, B., Perušek, M., Bartol, M., Hartman, T., Devjak, T., Jerbič Perko, V., Južnič, B., 2010: Živeti z gozdom, Gozdnogospodarsko območje Kočevje, Kočevje, 28-29 str.

ZGS, OE Kočevje, 2015: Gozdnogospodarski načrt gozdnogospodarske enote Ravne 2015 – 2024. Kočevje. 228 str.

ZGS, OE Kočevje, 2021: Gozdnogospodarski načrt gozdnogospodarskega območja Kočevje (osnutek) 2021 – 2023. Kočevje.

ZRSVN, osrednja enota, 2019: Strokovni predlog za zavarovanje pragozdnega ostanka Krokara. Ljubljana. 26 str.

<http://life-kocevsko.eu/>:

- Kotnik, T., Devjak, T., Kotnik, A., (2015): Analiza stanja gozdov na območju Natura 2000 Kočevsko. ZGS (http://life-kocevsko.eu/wp-content/uploads/2016/06/ANALIZA-STANJA-GOZDOV_LIFE-KOČEVSKO_final.pdf).

Spletne strani:

<https://www.interreg-central.eu/BEECH-POWER>

www.planinsko-drustvo-kocevje.si

<http://www.planinske-poti.si>

8. ZAHVALA

Seminarska naloga ter izvedba naravovarstvenih aktivnosti nam je uspela ob pomoči in sodelovanju ekipe projekta BeechPower ter Zavoda za gozdove Slovenije, Območne enote Kočevje. Pri izvedbi popisa obiskanosti so sodelovali člani Planinskega društva Kočevje, Odseka za varstvo gorske narave. Vsem se najlepše zahvaljujemo.

9. PRILOGE

Priloga 1: Splošen info list namenjen obiskovalcem

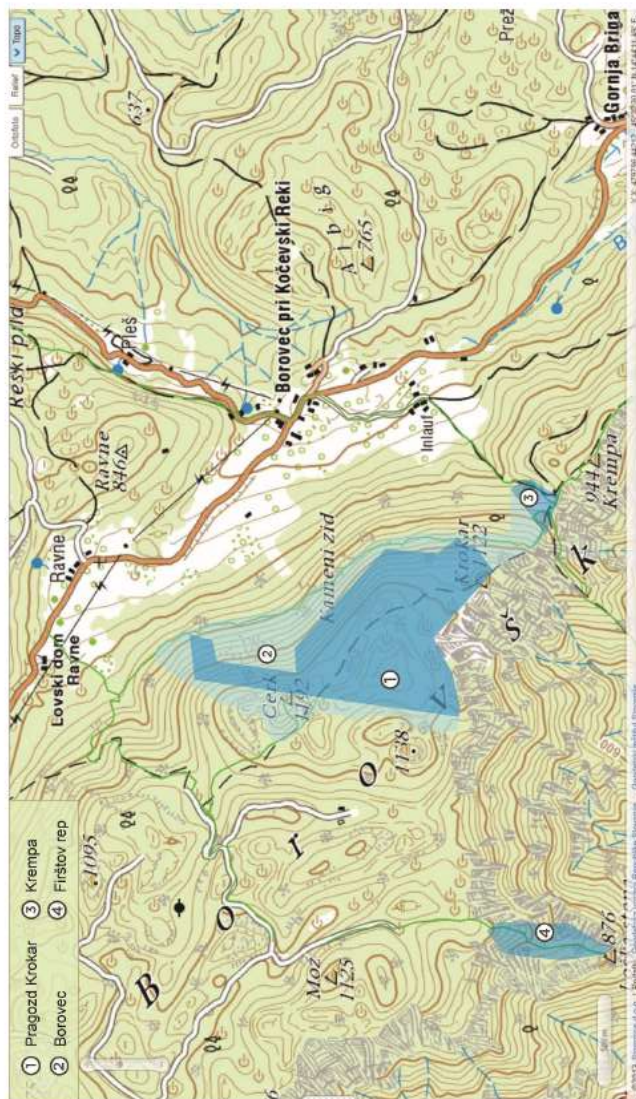

GOZDNI REZERVAT PRAGOZD KROKAR – SVETOVNA DEDIŠČINA UNESCO

- Površina 74,49 ha.
- Gozdni rezervat s strogim varstvenim režimom – vstop vanj ni dovoljen!
- Od leta 2017 na seznamu svetovne dediščine UNESCO.
- GR Borovec (obkroža pragozd Krokar) – gibanje dovoljeno le po Borovski naravoslovni poti in Pragozdni poti Krokar.
- Prepovedano nabiranje gozdnih plodov, trganje rož, odlaganje smeti.
- Genetska banka bukve (*Fagus sylvatica* L.), od koder se je po zadnji ledeni dobi razširila po vsej Evropi.
- Izjemna biotska pestrost.
- Območje, kjer se nikoli ni gospodarilo z gozdom in posegalo vanj.

OHRANIMO PRAGOZD KROKAR TAKŠEN, KAKRŠEN JE – NEDOTAKNJEN, KJER SE NARAVNI PROCESI ODVIJAJO NEMOTENO, BREZ ČLOVEŠKIH MOTENJ!

OMOGOČIMO NAŠIM OTROKOM IN VSEM OSTALIM PRIHODNJIM GENERACIJAM OBČUDOVANJE TEGA UNIKATNEGA DELČKA GOZDA, PRANARAVE IZJEMNE NARAVNE VREDNOSTI!

V Sloveniji je leta 2019 gozd prekrival **58,0 %** celotnega ozemlja, to je 1.176.754 ha (11.176 km²). Od tega je gozdnih rezervatov 0,8 % površine gozdov oz. 9.508 ha. Gozdni rezervat Pragozd Krokar torej pokriva **0,006%** celotne površine gozdov oz. **0,0003%** celotne površine Slovenije. Pustimo svoje osebne interese ob strani in ohranimo pragozd Krokar nedotaknjen, brez našega odtisa. Svoje aktivnosti, kot obiskovalci gozda, preselimo v območja, kjer smo manj moteči.

Priloga 2: Navodila za izpolnjevanje popisnih listov in ankete

Navodila za POPISNI LIST:

Polja označujemo s pikami oziroma podobnimi jasno ločljivimi znaki.

SMER: Obiskovalce popisujemo glede na smer. Kategorija »GOR« je za pohodnike ki se vzpenjajo v višino oz. v smeri proti Krokarju. Kategorija »DOL« je za ljudi ki se spuščajo v dolino oz. gredo v smeri od Krokarja. Za morebitno lokacijo na vrhu Cerka »GOR« pomeni prihod z zahodnih poti, »DOL« pa prihod z zahodnih poti (s smeri Krokarja).

AVTO: Popišemo, ko se avtomobil pelje mimo, ali ko parkira. Ne popisujemo avtomobilov, ki se mimo vozijo po glavnih cestah in niso relevantni za naš popis.

MOTO: Kategorija vsebuje motorna kolesa in štrikolesnike.

KOLO: Kategorija za popis kolesarjev.

SKUPINA: Kategorija označuje ljudi, ki so v skupinah po več kot 3 (par popisemo kot dva posameznika). Najprej naredimo znak v podkategorijo »Sk« (ta nam bo povedala končno število skupin), nato pa še vsakega posameznika v skupini označimo z znakom v podkategorijah »Moški«, »Ženske« ali »Otroci«.

POSAMEZNIKI: Kategorija zajema ljudi, ki so sami ali v paru. V podkategorijo jih popisemo glede na njihov spol (»Moški«, »Ženske«).

Navodila za ANKETO:

K anketiranju pohodnike vlijudno povabimo. Če srečamo skupino, načeloma anketiramo le enega člana skupine. Otroka ne anketiramo. Posameznikom, ki privolijo k anketi, podamo anketni list in svinčnik. Anketiranci odgovore obkrožujejo na anketni list, ki ga vrnejo popisovalcu.

Anketiramo pohodnike, ki jih srečamo na poti gor in na poti dol. Predvidevamo, da nam bodo sami povedali, če so anketo izpolnili že na kakšni drugi točki.

Priloga 3: Popisni list

ZAVOD ZA GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Kočevje

POPISNI LIST OBISKOVALCEV OBMOČJA GR KROKAR IN BOROVEC

Popisovalec: _____

Lokacija: _____

URA	SMER	AVTO	MOTO	KOLO	SKUPINA				POSAMEZNIKI		
					Sk	Moški	Ženske	Otroci	Moški	Ženske	
9:00 - 9:30	GOR										
	DOL										
9:30 - 10:00	GOR										
	DOL										
10:00 - 10:30	GOR										
	DOL										
10:30 - 11:00	GOR										
	DOL										
11:00 - 11:30	GOR										
	DOL										
11:30 - 12:00	GOR										
	DOL										

Monitoring obiskovalcev širšega območja GR Pragozd Krokra

03/07/2021

Priloga 4: Anketni list

ZAVOD ZA GOZDNIŠTVO
Območja mesta Kranj

Interreg
CENTRAL EUROPE
BEECH POWER

KMETIŠKEGA INŠTITUTA
ZA VARNOST
GOZDNE NARAVE

ANKETNA VPRAŠANJA

SPOL	M - moški		Ž - ženski		D 56-65		E 66+	
	A 16-25	B 26-45	C 46-55	D 56-65	E 66+	F 66+	G 66+	
STAROSTNA SKUPINA	A - Kočevje		B - Oslinica		C - Kostel		D - Ribnica	
OBČINA PREBIVALIŠČA	A - osnovna šola (II.)		B - poklicno izobraževanje (III., IV.)		C - srednja šola/gimnazija (V.)		E - Drugo:	
STOPNJA IZOBRAZBE	D - višja/visoka šola/1. bolonjska stopnja (VI/1., VI/2.)		E - univerzitetna izobrazba/2. bolonjska stopnja (VII.)		F - magisterij/doktorat znanosti (VIII/1., VIII/2.)		G - Drugo	
1. Izhodišče današnje poti?	A - Inlauf	B - Borovec	C - Ravne	D - pod Cerkom	E - Strma Reber	F - obračališče Firštov Rep	G - Drugo	
2. Cilj današnje poti?	A - Firštov rep/Loška stena	B - Krempa	C - Krokra	D - Cerkl	E - obračališče Firštov rep	F - pragozd	G - Drugo	
3. Kako pogosto obiskujete to območje?	A - danes sem prvič	B - (skoraj) vsak teden	C - (skoraj) vsak mesec	D - nekajkrat letno	E - obisk pragozda	F - UNESCO oznaka	G - Drugo	
4. Zakaj ste se odločili za pohod na tem območju (možnih več odgovorov)?	A - druženje	B - rekreacija	C - obisk pragozda	D - fotografiranje	E - NE	F - Drugo		
5. Ali veste, da se nahajate v zavarovanem območju?	DA - A - Krempa, B - Borovec, C - Pragozd Krokar, D - Firštov Rep		DA		NE		F - Drugo	
6. Ali veste, da obstajajo različni režimi varovanja gozdnih rezervatov (GR)?	DA		DA		NE		F - Drugo	
7. Ali veste, kaj je dovoljenov v GR Krempa, Borovec in Firštov Rep (možnih več odgovorov)?	A - vstop	B - hoja po označenih poteh	C - taborjenje	D - kurjenje ognja	E - lov	F - nabiranje rož	G - kolesarjenje in ostali športi	H - nič od naštetega
8. Ali veste, kaj je dovoljenov v GR Pragozd Krokar (možnih več odgovorov)?	A - vstop	B - hoja po označenih poteh	C - taborjenje	D - kurjenje ognja	E - lov	F - nabiranje rož	G - kolesarjenje in ostali športi	H - nič od naštetega
9. Ali veste, da je GR Pragozd Krokar uvrščen na seznam UNESCO svetovne naravne dediščine?	DA		DA		NE		F - Drugo	
10. Ali veste, kako je označena meja gozdnega rezervata?	DA		DA		NE		F - Drugo	
11. Ali ste opazili za gozdni rezervat opazili?	DA		DA		NE		F - Drugo	
12. Ali med pohodom berete informacijske table?	DA		DA		NE		F - Drugo	
13. Ali vam informacijske table nudijo dovolj informacij?	DA		DA		NE		F - Drugo	
14. Kako bi po vaše lahko izboljšali informacijske table (možnih več odgovorov)?	A - več informacij	B - preprostejša informacije	C - lepši dizajn	D - več informacij o UNESCO	E - več tabel	F - sodobnejše table	G - ni potrebnih izboljšav	H - Drugo
15. Kakšne izboljšave si želite pri opremljenosti gozda za obiskovalce (možnih več odgovorov)?	A - več poti	B - bolj urejene poti	C - več oznak	D - Urejena razgledišča	E - Razgledni stolp	F - dostop za invalide	G - ni potrebnih izboljšav	H - Drugo
16. Ali si želite še kakšne dodatne ponudbe/infrastrukture v okolici, ki bo izboljšala vaš obisk (možnih več odgovorov)?	A - urejena parkirišča/parkirišča za avtodome	B - znaki za dostop	C - stranišča	D - info center	E - vodeni ogledi	F - kolesarske poti	G - ne želim dodatne ponudbe	H - Drugo

Monitoring obiskovalcev širšega območja GR Pragozd Krokar

15/05/2020

Priloga 5: Dopis planinskim društvom PZS

vsem planinskim društvom PZS

PLANINKE IN PLANINCI LAHKO POMEMBNO PRISPEVAMO K OHRANITVI OBMOČJA IZJEMNEGA POMENA -- PRAGOZD KROKAR

¶

Še več, naša dolžnost je, da na svojih poteh, tako vodenih kot individualnih, uporabljamo zgolj označene, legalne poti in nikakor ne vstopamo na območja, kamor naš vstop pomeni ogrožanje izjemnih naravnih razmer tega območja in prav zaradi tega tudi uradno NI dovoljen.

¶

Pragozd Krokara se nahaja jugozahodno od Kočevja in predstavlja del Goteniškega pogorja, oziroma Borovške gore. Pragozd Krokara je zavarovan (Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom; Ur.l. RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13, 39/15 in 191/20) kot gozdni rezervat s strogim varstvenim režimom in pokriva 74,49 hektarjev. Obkroža ga gozdni rezervat Borovec s površino 45,83 hektarjev, ki ima blažji varstveni režim. Pragozd Krokara velja za enega redkih nespremenjenih ostankov bukovih pragozdov. Z vidika varstva narave predstavlja eno najpomembnejših območij v Sloveniji. Izjemen pomen pragozda Krokara potrjuje vpis območja na UNESCO Seznam svetovne dediščine (Poljska, Krakow, 7. julij 2017).

¶

Na območju gozdnega rezervata Pragozd Krokara so prepovedani vsakršni gozdnogospodarski posegi in druge dejavnosti -- to med drugim zajema tudi obiskovanje, torej vse oblike rekreacije (hoja, fotografiranje, turno kolesarjenje in smučanje...). Obisk gozdnega rezervata Borovec (ta obkroža pragozd Krokara) je dovoljen, a le po označenih poteh.

¶

Na območju gozdnega rezervata Borovec je umeščena Borovška naravoslovna pot, ki sega do samega roba Pragozda Krokara. Pot je markirana in opremljena z informativnimi tablami. Od zaključka gozdne ceste dalje vodi markirana planinska pot na Cerku. Vzdolž slednje poteka krožno speljana Pragozdna pot Krokara, prav tako do roba pragozda, s katere lahko opazujemo pragozd oz. naravo spoštljivo ter brez vstopanja v pragozd. Obe poti sovpadata z odsekoma označenih planinskih poti.

¶

Z Borovške naravoslovne poti se odcepi nelegalna, nemarkirana pot, ki vodi na razgledni vrh Krokara in ob robu ostenj kanjona reke Kolpe, po robu pragozdnega rezervata (uporabljena tudi kot »bližnjica oz. povezava« med Krokajem in Cerkom). Po obstoječi zakonodaji pot NI legalna; prehajanje NI dovoljeno.

www.planinsko-drustvo-kocevje.si

→

E: pdkocevje@pzs.si

Naziv: Planinsko društvo Kočevje
Naslov: Trg zbora odposlancev 16 A, 1330 Kočevje
Matična številka društva: 5155517
Številka ID za DDV: SI24715964
Številka TRR: SI56 02320 0015767840

Slika 1: Obstoječe poti na širšem območju GR Pragozd-Krokar in GR Borovec
(Vir: PZS, www.planinske-poti.si)

¶

Članice in člani vseh planinskih društev, še posebno vse Vodniške odseke, **naprošamo, da pristopne poti na vrh Krokarja ne uporabljate (torej ne pristopate na vrh Krokarja), prav tako ne prečkate gozdnih rezervatov Pragozd-Krokar na poti iz vrha Krokarja na Cerkač oz. obratno. Na ta način aktivno prispevate k ohranjanju tega izjemnega območja, na katerega smo vsi upravičeno ponosni.** Meje rezervata so jasno označene z dvema modrima črtama in opozorilnimi tablama.

¶

Natančni opisi planinskih poti na Kočevskem in druge informacije so vam na voljo na spletni strani PD Kočevje (www.planinsko-drustvo-kocevje.si). Pri planinskem društvu je na voljo tudi karta z natančnim zarisom vseh poti. V iskanju dodatnih informacij se lahko obrnete na vodstvo PD Kočevje, Vodniški odsek in Odsek za varstvo gorske narave (kontakti so na voljo na spletni strani društva).

¶

Za vaš prispevek k ohranjanju dragocene naravne dediščine ter prenos zavestno spremenjenega ravnanja pri obiskovanju vrha Krokarja (tudi vrha Cerkača) do drugih pohodnikov, prijateljev in obiskovalcev, se vam vnaprej najlepše zahvaljujemo.

¶

Planinski pozdravi!

→ → → → → → → Odsek za varstvo gorske narave pri PD Kočevje

www.planinsko-drustvo-kocevje.si

E: pdkocevje@pzs.si

¶

Naziv: Planinsko društvo Kočevje
Naslov: Trg zbora odposilancev 16 A, 1330 Kočevje
Matična številka društva: 5155517
Številka ID za DDV: SI24715564
Številka TRR: SI56 02320 0015767840

¶

